

פרפראות לפרשת השבוע

בס"ד פרשת ויקרא תשפ"ה

מתוך ספר דברות גרסון להגה"צ ר' גרסון סטיינברג זצ"ל

עמוד מיוחד
ומספר ז"ק

שחטא, ורק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, החליף זאת על הבהמה במקומו של האדם, וזה הכוונה, אדם כי יקריב מכם, שהקרבן צריך להיות מכם, דהיינו האדם עצמו, ורק קרבן לה' מן הבהמה, שהבהמה הוא במקומו.

אדם כי יקריב. למה כתוב אדם ולא כתוב איש, כתב רש"י, לומר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהרי הכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

החיד"א מפרש, שכמו שאדם הראשון הקריב קרבן מתוך התעוררות שבאה מחמת עצמו, ולא מפני שראה כך אצל אחרים, כך כל מביא קרבן, צריך שהתעוררות תבוא אצלו מצד עצמו ולשם שמים, ולא מפני שראה שגם אחרים עושים כן.

מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן. וברש"י יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר וצאן.

בספר עדות ביוסף מביא בשם הגאון ר' זיסקינד מרוטנבערג ז"ל, דהנה מצינו בקדמונים, ג' טעמים למה לא מקריבים מן החיה, א' אמר הקב"ה לא הטרחתך לצאת ביערים, פ"י דבהמה הוא בנמצא בין האנשים, אבל חיות נמצאות רק ביערות ובמקומות מרוחקים שאין יד אדם משגת אותם בנקל, ויש טירחה גדולה להשיגם. ב' כי האלקים יבקש את הנרדף ותמיד הבהמה היא הנרדפת ע"י החיות, שרוצות לטורפה. ג' לחיה יש גאווה וגסות רוח אבל בהמה שפילה היא ורוחה יורד לארץ והקב"ה שונא גאווה וגסות רוח, ולפי זה נמצא דלעתיד לבוא שיהיה כדכתיב (ישעיה יא, ז) אריה כבקר יאכל תבן באבוס אחד ונער קטן נהג בס, יהיה בנמצא אז חיות להשיג בנקל, וגם שלום יהיה בין בהמה לחיה, והבהמה לא תהא נרדפת, וא"כ למה יהיו מקריבין אז דוקא מבהמה, ועל כרחך רק מפני הטעם השלישי משום גסות הרוח, וזה פירוש הפסוק בתהלים (נא, יט) זבחי אלקים רוח נשברה דהקרבנות רק מבהמות שרוחן נשברה ומוכח כי לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, דאם תאמר דאין זה עיקר הטעם אלא העיקר ב' הטעמים הנ"ל, על זה אמר הכתוב הטיבה ברצונך את ציון וכו', אז תחפוץ זבחי צדק (שם פסוק כא), כלומר דאז לעתיד לבוא לא יהיו הבהמות נרדפים וגם החיות יהיו בנמצא, ואפילו הכי אז יעלו על מזבחך רק פרים, ומוכח דעיקר הטעם משום דלב נשבר לא תבזה.

במדרש תלפיות מביא בשם ספר אחד דמוכח מדברי המקובלים שאדם מתגלגל דווקא בבהמה ולא בחיה, ולכן לא צייתה התורה להביא קרבן מחיה.

התוס' בנזיר כתבו, דשור הבר לולי שהיה ריבוי מיוחד בפסוק שהוא כשר, היה פסול לקרבן משום דרגיל בין החיות. אל פתח אהל מועד יקריב אתו. התורה מרמזת לנו, שכאשר אדם מביא קרבן לה', יכולה לעלות לו מחשבה שכבר הגיע לשלימות ותיקן את הכל, והגיע למדרגות גבוהות מאוד,

ויקרא כתוב באלף זעירא (האות אלף הוא קטן), וכתוב בבעל הטורים הטעם מפני שמשו רבנו רצה שיהא כתוב ויקר אל משה, כמו שכתוב אצל בלעם, שהקב"ה הראה את עצמו אליו רק במקרה, ומשה רבינו מרוב ענותנותו לא רצה שיהא כתוב ויקרא, שמשמע שהקב"ה מתראה אליו תמיד, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפיי"ן שבתורה וכתבה קטנה. ובפ"י הרא"ש עה"ת כתוב שמשו אמר לפני הקב"ה בבקשה ממך שתעשה דבר שיכירו וידעו הדורות שקשה עלי הקריאה הזאת, א"ל אעשה אל"ף קטנה שהקטנת עצמך.

הכלי יקר מביא בשם המדרש, למה מתחילין התינוקות ללמוד פרשת ויקרא, מפני שחומש ויקרא מדבר מענייני הקרבנות, ומה הקרבנות טהורים, כן תינוקות של בית רבן טהורים. וזהו הרמז אל"ף קטנה, לרמז שהקטנים יתחילו כאן את לימודם. וגם שאל"ף היא הראשונה של כל האותיות. ומן האות הזאת מתחילים בראשונה. עוד טעם כתב הכלי יקר, מפני שאל"ף הוא מלשון לימוד, כמו שכתוב ואאלפך חכמה, לרמז שאין הלימוד מתקיים אלא במי שמקטין את עצמו, דהיינו שאינו מתגאה, וגם משה זכה שהקב"ה יתגלה לו, לפי שהקטין עצמו וברח מן השררה, כמו שאמר לא איש דברים אנכי.

ויקרא אל משה. אומר רש"י לשון חיבה לשון שמלאכי השרת משתמשיין בו שנאמר "ויקרא זה אל זה ואמר" שואלים מה הראיה מזה שמלאכי השרת משתמשיין בלשון קריאה שזה לשון חיבה. אלא אומר החתם סופר, דהנה על הפסוק "ויקרא זה אל זה" מתרגם היונתן "ומקבלין דין מן דין" ולכאורה מה שייך לשון "קבלה" אצל לשון "קריאה" אלא רואין שעל ידי שהמלאך קורא אל המלאך הקטן ממנו נוסף באותו מלאך כח שע"י זה יכול המלאך לקדש את ה' ולומר "קדוש קדוש קדוש" ונמצא שה"קריאה" של מלאכים גורמת ל"קבלה", וזהו שנקטה התורה גם אצל דיבור ה' אל משה לשון "קריאה" ללמדנו שע"י קריאה זו נתוסף בו כח לקבל שפע נבואה וקדושה וא"כ פשוט שיש בלשון חיבה.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. כתוב בספרים הקדושים, שיש כאן רמז לאדם שרוצה להתקרב לעבודת השי"ת, שצריך לבטל את כל עצמותו, להיות נכנע להשי"ת לגמרי, ולבטל את ה"אני" שלו, וזה הכוונה, אדם כי יקריב "מכם", דהיינו שהוא מוכן להקריב את ה"מכם" את עצמותו, הוא ראוי להיות קרבן לה'.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה. האלשיך הקדוש כתב, דעיקר העבודה של הבאת קרבן לה' הוא, שיחשוב בלבו, כי מן הדין היה הוא עצמו ראוי שיעשו לו מה שעושים לבהמה, לשרוף את האיברים וזריקת הדם ח"ו, על חטאיו

אִשֶּׁר שִׁבֵּת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. יֵשׁ מוֹסִיפִים דְּכֻמוֹ שֶׁהִקְרַבְנָם מִכֶּפֶר גַּם שְׁמִירַת שֶׁבֶת מִכֶּפֶר.

טבלאות לסיכום ענייני הפרשה

דברים המעכבים		
בעולת בהמה	בעולת העוף	במנחות
רק וזר תמים כשר	רק מחוסר אבר פסול.	
שחיטה	מליקה	קמיצה
קבלה	מצוי	קידוש כלי
הולכה		הולכה
זריקה		הקטרה
סדר הקרבת עולת העוף (2 תורים או 2 בני יונה) יחיד-נדבה-קדשי קדשים		
העבודה		
הבאה לחצר אהל מועד	הבעלים	מי עושה זאת
העלאה-למזבח לקין מרחיט דרומית	כהן	
מליקה-בעורף-בצפורן למעלה מחוט הסיקרא	כהן	
מיצוי א-הראש והגוף	כהן	
מיצוי ב-רק הראש	כהן	
המלחת הראש	מחלוקת	
הקטרת הראש	כהן	
הסרה-מראשה-ונוצתה	כהן-זר	
השלכה-אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן	כהן-זר	
שסוע	כהן-זר	
המלחת הגוף	מחלוקת	
הקטרת הגוף	כהן	
נשאר: שום דבר		
חילוקי דינים בין עולת העוף לחטאת העוף		
עולת העוף	חטאת העוף	
מליקה בשני סימנים	מליקה רק בסימן 1	
מצוי למעלה מחוט הסיקרא	הואה ומצוי למטה מחוט הסיקרא	
מקטירים הכל	כל הבשר לכהנים	

סוגי הקרבנות
בפרשת ויקרא
1. עולת בהמה.
2. עולת העוף.
3. עולת העוף עולה ויורד.
4. מנחת סלת.
5. מנחת מאפה תנור-חלות.
6. מנחת מאפה תנור-ריקים.
7. מנחת מחבת.
8. מנחת מרחשת.
9. מנחת חוטא
10. מנחת ביכורים - העומר.
11. שלמים.
12. חטאת כהן המשיח.
13. פר העלם דבר של ציבור.
14. חטאת נשיא.
15. חטאת יחיד קבועה.
16. חטאת עולה ויורד - עשיר- עני.
17. אשם מעילות
18. אשם תלוי.
19. אשם גוללות.

לכן אומרת התורה אל פתח אהל מועד, שצריך לדעת שעדיין הוא עומד בפתח, בתחילת העבודה, ועדיין רחוק הוא מן השלימות. וכן איתא בגמרא, שמי שיש לו לב נשבר, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות, שנאמר זבחי אלוקים רוח נשברה, דהעיקר בהבאת הקרבן הוא שיהא לבו נשבר בקרבו למה הוא כ"כ רחוק מעבודת הבורא. וכן כתוב בהמשך הפסוק, יקריב אותו לרצונו, שעיקר עבודת הבאת הקרבן שיקריב את רצונו לעבודת השי"ת.

ומלק את ראשו. כתב בספר החינוך, מה הטעם שבעולת העוף עושים מליקה, ולא כשאר הקרבנות שצריך שחיטה, מפני שבני ישראל נמשלו ליונה, ובני ישראל נקראים בתורה עם קשה עורף, לכן עושים מליקה, שהיא קציצת העורף, לרמז שיש להסיר את הקשה עורף מן היונה שהם בני ישראל. ויש מוסיפים, הטעם שבעולת העוף כשר אפילו אם יש בו מום, מפני שכתוב אצל בני ישראל "לא הביט און ביעקב" שהקב"ה מעלים עינו מחסרונות ומומי בני ישראל, ולכן גם ביונה שבני ישראל משולים כמותה, כשר אפילו עם מום. ורק אם יש חסרון גדול כמו מחוסר אבר זה פסול.

כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'. אומר הבעל הטורים הטעם, ששאור מרמז ליצר הרע, ולכן הזהיר על הדבש לרמוז, שיצר הרע מתוק לאדם כמו דבש.

כתב האברבנאל, למה רק קרבן חטאת ואשם וכן קרבן מנחה הם קדשי קדשים, מפני שחטאת ואשם באים לאדם שרוצה לחזור בתשובה ולשוב אל ה'. וזה חביב לה' מאוד, ולכן כולו קודש לה', וכן קרבן מנחה שהיא קרבן של עני, שיש לו נפש שפלה, גם הוא חביב לפני ה' מאוד, ולכן קרבנו כולו כליל.

וסמך את ידו על ראש העולה. כתב הבעל הטורים בבקר כתוב וסמך ידו מפני שצריך לסמוך בכל כוחו מכיון שבקר הם חזקים, אבל בצאן שהם חלשים צריך לסמוך ברפיון, לכן כתוב וסמך את ידו.

הטעם שחטאת באה מנקבה, ועולה באה מן הזכר, כתב הכלי יקר, שנקבות דעתן קלות, ולכן מי שחטא וניתן לפתותו בקל הוא דומה לנקבה, אבל עולה שבאה לכפר על המחשבות שקדמו לעבירה, בזה שייך שיבוא מן הזכר.

על ג' עבירות מביאים קרבן עולה ויורד, וסימנך "שבט", על ש'בועת העדות, בייטוי - דהיינו שבועת ביטוי, טיזמאת מקדש וקדשיו.

ואם לא תגיע ידו... אחד לחטאת ואחד לעולה. הטעם שבחטאת העוף, מביא גם חטאת וגם עולה, ולא כן בשאר חטאות, שאינו מביא רק חטאת, מפני שבחטאת העוף אין למזבח איברים, רק דם, לכן מביא גם עולת העוף שמוקטרת כולה (אבן עזרא).

הפרשה מסתיימת בתיבות לאשמה בה, וכדי לסיים בדבר טוב, יש נוהגים לומר בגמר הפרשה את הר"ת של "לאשמה בה" לקל

פרשת ויקרא 111 פסוקים. 11 עשה, 5 לא תעשה,

הפטרה: "עם זו יצרתני" (ישעי' פ"ג).

כרכי נפשי

הדלקת הנרות: 6:22

שקיענה: 7:03 מוצאי שבת: 7:37 ר"ת: 8:15 סוף זמן ק"ש מג"א: 8:44

אליכטיגין פריילאכין שבת קודש

בניסן נאטאל וביניסן ארץ בניסן אילטאל (י"ג יא א"ט)

לע"נ הגה"צ ר' גרשון אביגדור ב"ר חיים זצ"ל ולב"ע י"ג תשרי תשע"ב